

Boekbespreking

Ulrich Beck, *De wereld als risicomaatschappij. Essay over de ecologische crisis en de politiek van de vooruitgang*. [Samengesteld en ingeleid door M. Hajer en M. Schwarz. Vert. I. van der Aart] Amsterdam, De Balie 1997. Prijs f 24,50. 120 blz.

De Duitse socioloog Ulrich Beck maakte naam met het in 1986 verschenen *Risikogesellschaft. Auf dem Weg in eine andere Moderne*. Hij betoogt daarin dat de moderne samenleving faalt om de door haarzelf geproduceerde risico's te beheersen.

Vijf essays die Beck sindsdien publiceerde zijn nu in vertaling verschenen. Twee daarvan, 'Tjernobyl en de antropologische shock' en 'Fatalisten in het labrynth van de risicomaatschappij', komen uit de Suhrkampbundel *Politik in der Risikogesellschaft* (1990), die tevens een aantal commentaren van vakgenoten bevat.

De onbeheersbaarheid van door technologie in gang gezette ontwikkelingen neemt nog steeds toe. Beck spreekt ook wel van 'georganiseerde onverantwoordelijkheid'. Daartoe rekent hij niet in de laatste plaats de ecologische kwestie. Deze illustreert zijns inziens de onmacht van de officiële politiek en de verschuiving van de besluitvorming naar wat hij 'subpolitiek' noemt. Onzekerheid en ambivalentie komen in de plaats van een berekening en beheersing van de wereld.

In het artikel 'Zygmunt Bauman en Ulrich Beck over "leven in ambivalentie"' (*Filosofie en Praktijk* 1996 nr 3) besteedde ik aandacht aan enige sociaal-filosofische noties die in het werk van beide auteurs aanwezig zijn. Interessant is bijvoorbeeld Becks stelling van reflexieve modernisering. Deze houdt in dat naarmate het moderniseringsproces in de Westerse wereld voortschrijdt, steeds meer funderingen van de industriële samenleving worden ontbonden, veranderd en bedreigd. De maatschappij wordt als het ware met zichzelf geconfronteerd, zonder dat dit was bedoeld of zelfs maar voorzien. Met 'reflexief' wordt zo het weerkaatsen van ontwikkelingen aangegeven, terwijl er van bezinning ofwel reflectie geen sprake is. Aforistisch heet het, dat niet het *weten*, maar het *niet-weten* kenmerkend is voor onze informatiemaatschappij.

Als eerste kennismaking met de gedachtengang van Beck is *De wereld als risicomaatschappij* een nuttig boek. Onduidelijk blijft echter wel waarom nu juist deze vijf bijdragen zijn geselecteerd. De inleiders verzuimen enkele voor de hand liggende vragen op te werpen. Zoals ik al memoreerde, is de respons op het werk van Beck groot. Maar aan de hand van de betrekkelijk uitvoerige inleiding krijg je niettemin weinig zicht op de aard van deze reacties.

Maarten Mentzel